

CÁC TRƯỜNG PHÁI LÝ LUẬN VỀ PHÁP QUYỀN

TÔ VĂN HOÀ *

Tóm tắt: “*Pháp quyền*”, “*nguyên tắc pháp quyền*”, “*nhà nước pháp quyền*” là những thuật ngữ được sử dụng rất phổ biến trong khoa học pháp lý ở Việt Nam và trên thế giới. Tuy nhiên, những ngữ cảnh sử dụng khác nhau cho thấy cách hiểu và giải thích những khái niệm hàm chứa bởi những thuật ngữ này còn chưa thống nhất, đôi khi làm lu mờ tư tưởng cốt lõi của chúng, làm cho việc áp dụng nguyên tắc pháp quyền trên thực tế không phát huy được hết giá trị tư tưởng tiến bộ của nhân loại. Trong ba khái niệm này, khái niệm “*pháp quyền*” là khái niệm cốt lõi, là cơ sở để hiểu hai khái niệm còn lại. Thông qua khảo cứu các trường phái hình thức, trường phái nội dung và trường phái kết hợp - những trường phái lý luận phổ biến về pháp quyền, bài viết phân tích, làm rõ nội hàm, nội dung của khái niệm “*pháp quyền*” như cách hiểu phổ biến hiện nay trên thế giới.

Từ khóa: Nguyên tắc pháp quyền; nhà nước pháp quyền; lý thuyết pháp quyền; trường phái

Nhận bài: 05/01/2021

Hoàn thành biên tập: 28/6/2021

Duyệt đăng: 28/6/2021

THEORIES ON THE RULE OF LAW

Abstract: “*Rule of law*”, “*rule of law principle*”, “*state based on rule of law*” are common terms used in jurisprudence in Vietnam and all over the world. However, in different context, there are different understandings and explanations for these terms, which, in a way, blurs the core value of them, leading to the situations in which the applying “*rule of law*” could not express the development of mankind. In these three terms, “*rule of law*” is the core concept as well as the basis to understand the two others. From analyzing a variety of theories in practice, including formalist theory, substantive theory and the integrity theory, the article clarifies the content of “*rule of law*” concept as known in the world.

Keywords: The rule of law; state based on the rule of law; rule of law theories; theories

Received: Jan 5th, 2021; Editing completed: June 28th, 2021; Accepted for publication: June 28th, 2021

Đề phân tích một cách tường minh về các trường phái lý luận về pháp quyền, trước tiên cần làm rõ một số khái niệm công cụ.

Khái niệm “*pháp quyền*” và “*nguyên tắc pháp quyền*” có nội hàm trùng nhau. Các phân tích dưới đây sẽ làm rõ nội hàm đó. Vì trùng nội hàm nên cả hai thuật ngữ đều có thể được dịch là *the Rule of law* trong tiếng Anh. Giữa hai khái niệm chỉ có sự khác biệt liên

quan tới góc nhìn. Nói tới “*pháp quyền*” là nói tới tư tưởng lý luận về mối quan hệ giữa pháp luật và nhà nước; còn “*nguyên tắc pháp quyền*” nói tới việc tư tưởng, quan điểm đó được áp dụng như một quan điểm xuyên suốt trong tổ chức thực hiện quyền lực nhà nước hiện đại. Trong bài viết này, hai khái niệm được sử dụng đồng nghĩa với nhau.

Khái niệm “*nhà nước pháp quyền*” không trùng nghĩa với “*pháp quyền*” hay “*nguyên tắc pháp quyền*”. Nếu “*pháp quyền*” là một tư tưởng, một lý thuyết thì “*nhà nước pháp*

* Phó Giáo sư, Tiến sĩ, Trường Đại học Luật Hà Nội
E-mail: tovanhoa@hlu.edu.vn